

“L'escriptor ha de tenir un sentit religiós, transcendent, de la vida”

Suso del Toro (Santiago de Compostel·la, 1956) ha presentat a Barcelona la traducció de la seva darrera novel·la, *Home sense nom*, publicada per Bromera.

—La novel·la parla de la Guerra Civil i de la postguerra i és plena d'ombres i clarobscur. Potser perquè els fantasmes encara circulen tranquil·lament per aquests escenaris?

—Entenc la literatura com un viatge al passat. Quan hi viatges, viatges a un món de fantasmes. La Guerra Civil, com a matèria, és un món ple d'ombres, un bosc. I en la mesura que encara ens prohibeixen d'obrir de bat a bat aquest escenari, encara és més fantasmagòric.

—Escriviu en gallec, però en l'epígraf trobem bàsicament obres escrites en castellà, com *El burlador de Sevilla*.

—Escriure en gallec significa escriure en una tradició mutilada. Li falten registres, perquè a començament del segle XVI, amb Isabel la Catòlica, es va produir la derrota del gallec i deixà de ser utilitzat per escrit. El gallec no va tenir accés al renaixement, a la impremta. Per tant, li manquen registres, tot i l'esforç fet a partir del segle XIX. Per exemple, no té al darrere el barroc. Per això m'ha calgut utilitzar referències castellanes per pouar del barroc. El títol ve de la idea de l'home sense nom del Burlador de Sevilla.

—Però sí que aprofiteu l'oralitat del gallec.

—Això et dóna un avantatge, un sentit expressiu de la llengua que m'estimo molt, perquè dóna substància, intensitat, poder màgic, al llenguatge.

—Quin seria el tret més peculiar de la Guerra Civil a Galícia, allò que la fa diferent de la resta de l'estat?

—Els alcaldes de les set ciutats més importants eren republicans i tots van ser afusellats. El cop va triomfar a les primeres hores, o en pocs dies. I el que hi arriba és la repressió. Es produeix un genocidi de les classes dirigents republicanes i l'únic que queda és la memòria de l'horror, no és la guerra, i l'eliminació de la memòria democràtica. Per això encara costa que la gent expliqui coses. La gent té por de parlar.

—La vostra intenció ha estat la de crear un repressor que simbolitzés tot l'horror?

Suso del Toro publica la versió catalana de la seva darrera novel·la, *Home sense nom*, a Bromera.

—El personatge ha de ser literatura, no sociologia. Per tant, havia de ser únic, no podia simbolitzar tots els assassins. Havia d'inventar-li una vida, unes emocions, com si fos viu. La literatura treballa amb coses úniques. El que sí que vaig buscar és que tingués una explicació sociològica, que encaixés en el context de l'època, però l'objectiu era donar-li una dimensió metafísica, com el Burlador de Sevilla, Macbeth o Hamlet. Crec que realment és una novel·la metafísica, per anomenar-la novel·la.

—Interioritzeu les situacions i us fiquen dins de la pell dels personatges.

—No en sóc conscient. Per què? Potser perquè instintivament crec en la transcendència de la vida. La vida és màgica, té una àurea màgica i cada moment, sens dubte, té sentit. Si vull donar sentit a la vida d'un personatge, part del sentit està en els moments. L'escriptor, tot artista, ha de tenir un sentit religiós de l'existència,

una visió transcendent.

—Sagrada?

—No parlo de confessions religioses. Jo intento enllaçar de nou amb la paraula màgica i també amb la intuïció que la vida és sagrada i que la nostra vida s'aferra a formes preexistents, que és el que crea els mites. En tot cas, si en el relat hi ha moments de quotidianitat, ha de donar sentit, no només significat. Si el protagonista beu una tassa de xocolata en la infantesa i reapareix al final, és que tenia sentit, un sentit profund.

—Aquesta tècnica intimista us serveix també per separar-vos de l'articulista?

—La ficció és un món no només autònom de l'opinió sinó gairebé contrari. Expressar opinió raonada és una pràctica de ciutadà que m'obliga a sospesar la responsabilitat i a ser reflexiu. En canvi, el de la ficció implica lliurar-me al camp de la imaginació sense límits.

—La vostra veu és única o és una suma de veus?

—La meua veu convoca veus. El que faig és fugir de la figura del narrador de novel·la. Jo dic que no sóc novel·lista, sinó narrador.

Lluís Bonada